

eul_wid: bww-bj

Ἱπποκράτης καὶ τὸ Ἱπποκρατικὸν Σῶμα · Hippocrates and the Hippocratic Corpus

Instructions

Ὑποθῆκαι

Period: Κλασική Classical
Dialect: Ἴωνική Ionic
Domain: Ἱατρική Medicine
Format: Πραγματεία Treatise

Χρόνος ἐστὶν ἐν ᾧ καιρὸς, καὶ καιρὸς ἐν ᾧ χρόνος οὐ πολὺς· ἄκεσις χρόνω, ἔστι δὲ ἡνίκα καὶ καιρῷ.

¹ Δεῖ γε μὴν ταῦτα εἰδότα μὴ λογισμῷ πρότερον πιθανῶ προσέχοντα ἰητρεύειν, ἀλλὰ τριβῇ μετὰ λόγου. Ὁ γὰρ λογισμὸς μνήμη τίς ἐστι ξυνηθική τῶν μετ' αἰσθήσιος ληφθέντων· ἐφантаσιώθη γὰρ ἐναργέως ἢ αἰσθησις προπαθῆς καὶ ἀναπομπὸς ἐοῦσα εἰς διάνοιαν τῶν ὑποκειμένων· ἢ δὲ παραδεξαμένη πολλάκις, οἷς, ὅτε, ὁκοίως τηρήσασα, καὶ ἐς ἐωυτὴν καταθεμένη, ἐμνημόνευσεν. Ξυγκαινέω μὲν οὖν καὶ τὸν λογισμὸν, ἥνπερ ἐκ περιπτώσιος ποιῆται τὴν ἀρχὴν, καὶ τὴν καταφορὴν ἐκ τῶν φαινομένων μεθοδεύῃ· ἐκ γὰρ τῶν ἐναργέως ἐπιτελεομένων ἦν τὴν ἀρχὴν ποιήσεται ὁ λογισμὸς, ἐν διανοίῃς δυνάμει ὑπάρχων εὐρίσκεται, παραδεχομένης αὐτῆς ἕκαστα παρ' ἄλλων. Ὑποληπτέον οὖν τὴν φύσιν ὑπὸ τῶν πολλῶν καὶ παντοίων πρηγμάτων κινήθηναί τε καὶ διδαχθῆναι, βίης ὑπεούσης· ἢ δὲ διάνοια παρ' αὐτῆς λαβοῦσα, ὡς προεῖπον, ὕστερον εἰς ἀληθείην ἤγαγεν· εἰ δὲ μὴ ἐξ ἐναργέος ἐφόδου, ἐκ δὲ πιθανῆς ἀναπλάσιος λόγου, πολλάκις βαρεῖν καὶ ἀνιερὴν ἐπήνεγκε διάθεσιν. Οὗτοι δὲ ἀνοδὴν χειρίζουσι· τί γὰρ ἂν ἦν κακὸν, ἦν τὰ ἐπίχειρα ἐκομίζοντο οἱ τὰ τῆς ἰητρικῆς ἔργα κακῶς δημιουργέοντες; νῦν δὲ τοῖσιν ἀναιτίοισιν ἐοῦσι τῶν καμνόντων, ὁκόσοισιν οὐχ ἱκανὴ ἐφαίνετο ἐοῦσα τοῦ νοσέειν βίη, εἰ μὴ ξυνέλθοι τῇ τοῦ ἰητροῦ ἀπειρίῃ. Περὶ μὲν οὖν τουτέων ἄλλις ἔστω διειλεγμένα. Τῶν δ' ὡς λόγου μόνου ξυμπεραινομένων μὴ εἴη ἐπαύρασθαι, τῶν δὲ ὡς ἔργου ἐνδείξιος· σφαλερὴ γὰρ καὶ εὔπταιστος ἢ μετ' ἀδολεσχίης ἰσχύρις. ^[20]

² Διὸ καὶ καθόλου δεῖ ἔχεσθαι τῶν γινομένων, καὶ περὶ ταῦτα μὴ ἐλαχίστως γίνεσθαι, ἦν μέλλῃ ἔξῃ ρηϊδίῃ καὶ ἀναμάρτητον ἔξιν, ἦν δὲ ἰητρικὴν προσαγορεύομεν. Κάρτα γὰρ μεγάλῃν ὠφελίην περιποιήσει τοῖσι γε νοσέουσιν καὶ τοῖσι τουτέων δημιουργοῖσιν. Μὴ ὀκνέειν δὲ καὶ παρὰ ἰδιωτέων ἱστορέειν, ἦν τι δοκῇ συνοίσειν εἰς καιρὸν θεραπείης. Οὕτω γὰρ δοκέω τὴν ξύμπασαν τέχνην ἀναδειχθῆναι, διὰ τὸ ἐξ ἐκάστου τοῦ τέλους τηρηθῆναι καὶ εἰς ταῦτο ξυναλισθῆναι. Προσέχειν οὖν δεῖ περιπτώσει τῇ ὡς ἐπιτοπολὺ, καὶ μετ' ὠφελίης καὶ ἡρεμασιότητος μᾶλλον ἢ ἐπαγγελίης καὶ ἀπολογίης τῆς μετὰ πρήξιας. Χρήσιμος δὲ καὶ ποικίλος τῶν προσφερομένων τῷ νοσέοντι καὶ ὁ προορισμὸς, ὅτι μόνον τι προσενεχθὲν ὠφελήσει· οὐ γὰρ ἰσχυρίσιος δεῖ πάντα γὰρ τὰ πάθη διὰ πολλὰς περιστάσεις καὶ μεταβολὰς μονῇ τινὶ προσκαθίζει. ^[10]

Παραινέσιος δ' ἂν καὶ τοῦτο ἐπιδεθῇ τῆς θεωρίας· εἰ γὰρ ἄρξαιο παρὰ μισθαρίων, ζυμβάλλει γάρ τι καὶ τῷ ζύμπαντι, τῷ μὲν ἀλγέοντι τοιαύτην διανόησιν ἐμποιήσεις τὴν ὅτι ἀπολιπὼν αὐτὸν πορεύσῃ μὴ ξυνθέμενος, ἢ ὅτι ἀμελήσεις, καὶ οὐχ ὑποθήσεις τινὰ τῷ παρεόντι. Ἐπιμελεῖσθαι οὖν οὐ δεῖ περὶ στάσιος μισθοῦ· ἄχρηστον γὰρ ἡγεύμεθα ἐνθύμησιν ὀχλομένῳ τὴν τοιαύτην, πούλῳ δὲ μᾶλλον ἐν ὀξεί νοσήματι· νόσου γὰρ ταχύτης καιρὸν μὴ διδοῦσα ἐς ἀναστροφὴν οὐκ ἐποτρύνει τὸν καλῶς ἰητρεύοντα ζητεῖν τὸ λυσιτελές, ἔχεσθαι δὲ δόξης μᾶλλον· κρέσσον οὖν σωζομένοισιν ὀνειδίζειν ἢ ὀλεθρίως ἔχοντας προμύσσειν. Καί τοι ἔνιοι νοσέοντες ἀλλάσσουν, τὸ ξενοπρεπές καὶ τὸ ἄδηλον προκρίνοντας, ἄξιοι μὲν ἀμελίας, οὐ μέντοι γε κολάσιος· διὸ τουτέοισιν ἀντιτάξῃ εἰκότως μεταβολῆς ἐπὶ σάλου πορευομένοισιν.

[10]

- 5 Τίς γὰρ ὦ πρὸς Διὸς ἠδελφισμένος ἰητρὸς ἰητρεύειν πεισθεῖται ἀτεραμνίῃ; ὥστ' ἐν ἀρχῇ ἀνακρίνοντα πᾶν πάθος μὴ οὐχ ὑποθέσθαι τινὰ ζυμφέροντα ἐς θεραπῆν, ἀποθεραπεῦσαί τε τὸν νοσέοντα καὶ μὴ παριδεῖν. Τῆς δ' ἐπικαρπίας, μὴ ἄνευ τῆς ἐπισκευαζούσης πρὸς μάθησιν ἐπιθυμίας. [5]
- 6 Παρακελεύομαι δὲ μὴ λήην ἀπανθρωπίνην εἰσάγειν, ἀλλ' ἀποβλέπειν ἔς γε περιουσίην καὶ οὐσίην· ὅτε δὲ προῖκα, ἀναφέρων μνήνην εὐχαριστίας προτέρην ἢ παρεούσαν εὐδοκίην. Ἦν δὲ καιρὸς εἶη χορηγίης ξένῳ τε ἐόντι καὶ ἀπορέοντι, μάλιστα ἐπαρκέειν τοῖσι τοιουτέοισιν· ἦν γὰρ παρῇ φιλανθρωπία, πάρεστι καὶ φιλοτεχνία. Ἐνιοι γὰρ νοσέοντες ἡσθημένοι τὸ περὶ ἑωυτοῦ πάθος μὴ ἐὼν ἐν ἀσφαλείῃ, καὶ τῇ τοῦ ἰητροῦ ἐπικείῃ εὐδοκέοντες, μεταλλάσσονται ἐς ὑγιείην. Εὖ δ' ἔχει νοσέοντων μὲν ἐπιστατέειν, ἔνεκεν ὑγιείης· ὑγιαίνοντων δὲ φροντίζειν, ἔνεκεν ἀνοσίης· φροντίζειν καὶ ὑγιαίνοντων, ἔνεκεν εὐσχημοσύνης. Οἱ μὲν οὖν ἐόντες ἐν βυθῷ ἀτεχνίας τῶν προλελεγμένων οὐκ ἂν αἰσθάνοιντο. [10]
- 7 Καὶ γὰρ οὗτοι ἀνίητροι ἐόντες, ἐλέγχῃ, ἐκ ποδὸς ὑψεύμενοι, τύχης γε μὴν δεόμενοι, ὑπὸ τινων εὐπόρων καὶ ἀσθενῶν ἔνδοσιν ἀναλαμβάνοντων ἑκατέρῃ ἐπιτυχίῃ εὐδοκιμέουσι, καὶ διαπιπτόντων ἐπὶ τὸ χεῖρον, καταχλιδεῦσι καταμεμεληκότες τὰ τῆς τέχνης ἀνυπεύθυνα· ἐφ' οἷς ἂν ἰητρὸς ἀγαθὸς ἀκμάζοι ὁμότεχνος καλούμενος· ὁ δὲ τὰς ἀκέσιας ἀναμαρτήτους ῥηϊδίως ἐπιτελέων οὐθὲν ἂν τουτέων παραβαίῃ, οὐ πάντῃ σπάνει τοῦ δύνασθαι· οὐ γὰρ ἄπιστός ἐστιν ὥς ἐν ἀδικίῃ. Πρὸς γὰρ θεραπῆν οὐ γίνονται, σκοπέοντες διάθεσιν φθινώδεα, φυλασσόμενοι ἐτέρων ἰητρῶν ἐπεισαγωγὴν, ἐνόντες ἐν μισοπονηρίῃ βοηθήσιος. Οἱ τε νοσέοντες ἀνιέμενοι νήχονται ἐπὶ ἑκατέρῃ μοχθηρίῃ μὴ ἐγκεχειρικότες ἑωυτοῦς ἕως τέλους τῇ ἐν τῇ τέχνῃ πλείονι θεραπῇ· ἄνεσις γὰρ νόσου τινὸς κάμνοντι παρέχει μεγάλην ἀλεωρίην· διὸ δεόμενοι τὴν ὑγιεινὴν διάθεσιν, οὐκ ἐθέλουσι τὴν αὐτὴν χρῆσιν αἰεὶ προσδέχεσθαι, μὴ νοσέοντες ἰητροῦ ποικιλίην. Πολυτελεῖς γὰρ ἀπορέουσιν ἐόντες, κακοτροπία προσκυρεῦντες καὶ ἀχαριστέοντες ζυντυχεῖν, δυνατοὶ ἐόντες εὐπορέειν, διαντλίζονται περὶ μισθαρίων, ἀτρεκέως ἐθέλοντες ὑγιές εἶναι εἵνεκεν ἐργασίης τόκων ἢ γεωργίης, ἀφροντιστέοντες μὴ ὑπὲρ αὐτέων λαμβάνειν. Περὶ σημασίας τοιαύτης ἄλλῃς ἔστω· ἄνεσις γὰρ καὶ ἐπίτασις νοσέοντος ἐπινέμησιν ἰητρικὴν κέχρηται. [15]
- 8 Οὐκ ἄσχημον δὲ, οὐδ' ἦν τις ἰητρὸς στενοχωρέων τῷ παρεόντι ἐπὶ τινι νοσέοντι καὶ ἐπισκοτεόμενος τῇ ἀπειρίῃ κελεύῃ καὶ ἐτέρους εἰσάγειν εἵνεκα τοῦ ἐκ κοινολογίας ἱστορῆσαι τὰ περὶ τὸν νοσέοντα, καὶ συνεργοὺς γενέσθαι ἐς εὐπορίην βοηθήσιος. Ἐν γὰρ κακοπαθείης παρεδρίῃ, ἐπιτείνοντος τοῦ πάθους, δι' ἀπορίην τὰ πλεῖστα ἐκκλίνουσι τῷ παρεόντι· θαρρῆτέον οὖν ἐν καιρῷ τοιουτέῳ· οὐδέποτε γὰρ ἐγὼ τὸ τοιοῦτο ὀριεῦμαι, ὅτι ἡ τέχνη κέκριται περὶ τουτέου. Μηδέποτε φιλονεικείειν προσκυρέοντας ἀλλήλοισι καὶ κατασιλλαινείν· ὁ γὰρ ἂν μεθ' ὄρκου ἐρέω, οὐδέποτε ἰητροῦ λογισμὸς φθονήσειεν ἂν ἐτέρῳ, ἀκιδνὸς γὰρ ἂν φανείῃ· ἀλλὰ μᾶλλον οἱ ἀγχιστεύοντες ἀγοραίης ἐργασίης πρήσσουσι ταῦτα εὐμαρέως. Καίτοι γε οὐδὲ

ψευδέως κατανεύονται· πάση γὰρ εὐπορίῃ ἀπορίῃ ἔνεστι. Μετὰ τούτων δὲ πάντων μέγα ἂν τεκμήριον φανείη ξὺν τῇ οὐσίῃ τῆς τέχνης, εἴ τις καλῶς ἡτρεύων προσαγορεύσιος τοιαύτης μὴ ἀποσταίῃ, κελεύων τοῖσι νοσέουσι μηδὲν ὀχλεῖσθαι κατὰ διάνοιαν, ἐν τῷ σπεύδειν ἀφικέσθαι ἐς καιρὸν σωτηρίας. ^[10]

- 9 Ἥγεύμεθα γὰρ ἃ χρὴ ἐς τὴν ὑγίειν, καὶ προστασόμενος γε οὐ διαμαρτήσῃ. Αὐτοὶ μὲν γὰρ οἱ νοσέοντες διὰ τὴν ἀλγεινὴν διάθεσιν ἀπαυδέοντες ἑωυτοὺς τε [ἀπορρίπτοντες] μεταλλάσσουσι τῆς ζωῆς· ὁ δ' ἐγκεχειρισμένος τὸν νοσέοντα, ἐὰν ἀποδείξῃ τὰ τῆς τέχνης ἐξευρήματα, σώζων οὐκ ἀλλοιῶν φύσιν, ἀποίσει τὴν παρεούσαν πικρίην ἢ τὴν παραυτίκα ἀπιστίην. Ἡ γὰρ τοῦ ἀνθρώπου εὐεξίη φύσις τίς ἐστι φύσει περιπεποιημένη κίνησιν οὐκ ἀλλοτρίην, ἀλλὰ λίην γε εὐαρμοστεύσαν, πνεύματί τε καὶ θερμασίῃ καὶ χυμῶν κατεργασίῃ, πάντα τε καὶ πάσῃ διαίτῃ καὶ τοῖσι ξύμπασι δεδημιουργημένη, ἣν μὴ τι ἐκ γενετῆς ἢ ἀπ' ἀρχῆς ἔλλειμμα ἦ· ἣν δὲ γένηται τι, ἐξιτήλου ἐόντος, πειρᾶσθαι ἐξομοιοῦν τῇ ὑποκειμένῃ· παρὰ γὰρ φύσιν τὸ μινύθημα καὶ διὰ χρόνου. Φευκτέῃ δὲ καὶ θρύψις ἐπικρατίδων διὰ προσκύρησιν ἀκέσιος, ὁδμή τε περίεργος· διὰ γὰρ ἱκανὴν ἀξυνηθείην διαβολὴν κέκτησθαι, διὰ δὲ τὴν ὀλίγην, εὐσχημοσύνην· ἐν γὰρ μέρει πόνος ὀλίγος, ἐν πᾶσι ἱκανός. ^[15]
- 10 Εὐχαριστίην δὲ οὐ περιαιρέω· ἀξίη γὰρ ἡτρικῆς προστασίας. Προσθέσιος δὲ δι' ὀργάνων καὶ σημαντικῶν ἐπιδείξιος, καὶ τῶν τοιουτοτρόπων μνήμην παρεῖναι. ^[5]
- 12 Ἦν δὲ καὶ εἵνεκα ὁμίλου θέλης ἀκρόασιν ποιήσασθαι, οὐκ ἀγακλεῶς ἐπιθυμέεις, μὴ μέντοι γε μετὰ μαρτυρίας ποιητικῆς· ἀδυναμίην γὰρ ἐμφαίνει φιλοπονίῃ· ἀπαρνέομαι γὰρ εἰς χρῆσιν ἐτέρην φιλοπονίην μετὰ πόνου ἱστοριευμένην, διὸ ἐν ἑωυτῇ μούνη αἴρεσιν ἔχουσαν χαρίεσσαν· περιποιήσῃ γὰρ κηφῆνος μετὰ παραπομπῆς ματαιοκοπίην. Εὐκτέῃ δὲ καὶ διάθεσις ἐκτὸς ἐοῦσα ὀψιμαθίης παρεόντων μὲν οὐδὲν ἐπιτελεῖ· ἀπεόντων δὲ μνήμη ἀνεκτὴ. ^[5]
- 13 Γίνεται τοίνυν πάμμαχος ἀτυχίῃ, μετὰ λύμης νεαρῆς, ἀφροντιστεῦσα εὐπρεπίης, ὀρισμοῖς τε καὶ ἐπαγγελίῃσιν ὄρκοις τε παμμεγέθεσι, θεῶν εἵνεκεν, ἡτρουῦ προστατέοντος νόσου, ἀναγνώσιος ξυνεχείης, κατηχήσιός τε ιδιωτέων φιλαλυστέων λόγους ἐκ μεταφορῆς διαζηλευομένου, καὶ πρὶν ἢ νούσῳ καταπορέωσιν ἡθροισμένοι. Τῶν μὲν οὖν τοιουτέων ὅποι ἂν καὶ ἐπιστατήσαιμι, οὐκ ἂν ἐπὶ θεραπήϊς ξυλλόγου αἰτήσαιμι ἂν θαρσαλέως βοηθεῖν· ἱστορίας γὰρ εὐσχήμονος σύνεσις ἐν τούτοις διεφθαρμένη. Τούτων οὖν δι' ἀνάγκην ἀξυνέτων ἐόντων, παρακελεύομαι χρησίμην εἶναι τὴν τριβὴν, μὴ τὴν τήρησιν δογμάτων ἱστορίας. Τίς γὰρ ἐπιθυμεῖ δογμάτων πολυσχιδίην ἀτρεκέως ἱστορεῖν, μὴ γε χειροτριβίης ἀτρεμεότητι; διὸ παραινέω τούτοις λέγουσι μὲν προσέχειν, ποιέουσι δὲ ἐγκόπτειν. Ξυνεσταλμένης διαίτης, μὴ μακρὴν ἐγχειρέειν· τοῦ κάμνοντος χρονίῃ ἢ ἐπιθυμίῃ· ἀνίστησι καὶ ξυγχωρή ἐν χρονίῃ νούσῳ, ἣν τις προσέχη τυφλῷ τὸ δέον. ^[10]
- 14 Ὡς μέγας φόβος φυλακτέος, καὶ χάρας δεινότης. Ἡέρος αἰφνιδίῃ ταραχῇ φυλακτέῃ. Ἀκμὴ ἡλικίης πάντα ἔχει χαρίεντα, ἀπόληξις δὲ τούναντίον. Ἀσαφίῃ δὲ γλώττης γίνεται ἢ διὰ πάθος, ἢ διὰ τὰ οὐατα, πρὶν τε πρότερα ἐξαγγεῖλαι, ἕτερα ἐπιλαλεῖν, ἢ πρὶν τὸ διανενοημένον εἰπεῖν, ἕτερα ἐπιδιανοεῖσθαι· τὸ μὲν ἄνευ πάθους ὁρατοῦ λελεγμένου μάλιστα ξυμβαίνει φιλοτεχνουῖσιν. Ἡλικίης, σμικροῦ ἐόντος τοῦ ὑποκειμένου, δύναμις ἐνίστε πάμπουλος. Νόσου ἀταξίῃ μῆκος σημαίνει κρίσις δὲ ἀπόλυσις νόσου. Μικρὴ αἰτίῃ ἄκεσι λύεται, ἣν μὴ τι περὶ τόπον καίριον πάθη. Διότι ξυμπάθησις ὑπὸ λύπης ἐοῦσα ὀχλεῖ, ἐξ ἐτέρου συμπαθείης τινὲς ὀχλεῦνται. Καταύδησις λυπέει. Φιλοπονίης κρατερῆς ὕπο, παραίνεσις, ἀλέα, ὥδῃ, τόπος ὀνησιφόρος. ^[10]